

30. spominski pohod bazoviških žrtev

V ponedeljek, 6. septembra 2010, je minilo osemdeset let od smrti štirih primorskih rodoljubov in protifašistov. Pod streli črnih srajc so umrli štirje primorski rodoljubi in protifašisti Ferdinand Bidovec, Fran Marušič, Zvonimir Miloš in Alojz Valenčič. Bili so člani narodnoobrambne organizacije Tigr, ki se je upirala fašistični politiki na Primorskem in v Istri v času med prvo in drugo svetovno vojno. Bazoviška gmajna s spomenikom ustreljenim tigrovcem je postala simbol upora Slovencev, še posebej Primorcev. Vsakoletni popoldanski spominski svečanosti na bazoviški gmajni se že trideset let pridružijo tudi pohodniki, ki počastijo spomin na ustreljene junake s štiriurnim pohodom. Organizira ga Planinski odsek Amaterskega športnega združenja Sloga Bazovica z Viktorjem Stoparjem na čelu in s pomočjo sodelavcev. Pohodniki so krenili iz Bazovice proti Jezeru nad Glinščico, ob robu doline do vasi Draga ter preko Peska (475 m) in Gročane (492 m) do kočne na Jermancu, kjer je bil krajši postanek. Nato so krenili pod Kokoš (672 m) ter z zastavami in pesmijo vkorakali na prireditveni prostor. Pridružili so se množici udeležencev spominske slovesnosti in prisluhnili besedam slovenskih in italijanskih govornikov ter odličnemu kulturnemu programu. Bilo je slovesno in vzneseno, še posebej zaključek, ko so vsi skupaj zapeli primorsko himno Vstajenje Primorske. Pohoda se je letos udeležilo največ udeleženec do sedaj – več kot 800 jih je prišlo iz bližnjih in oddaljenih krajev, celo z Reke. Prvič se jim je pridružilo dvajset kolesarjev, članov kolesarskega odseka Obalnega PD, ki so prikolesarili iz Kopra. Pohodniki so po slovesnosti nadaljevali prijetno druženje ob tradicionalni pašta šuti na vrtu v Bazovici, spremljale pa so jih pozdravne besede Milana Pahorja, predsednika organizacijskega odbora svečanosti: "Naj gre iz kraja smrti sporočilo ljubezni, miru, sobivanja in svobode." Organizatorji so podelili tudi priznanja za zvestobo na pohodih: PD Ravne na Koroškem, PS KPD Bazovica z Reke, SPD Trst, Integral Ljubljana, ŠD Devin Nabrežina, PD Snežnik Ilirska Bistrica, PD Sežana, OPD Koper. Posebno priznanje je prejel neutrudni organizator Viktor Stopar.

Maruška Lenarčič

Franc Kešpret 1921–2010

V soboto, 11. septembra 2010, smo se na pokopališču Barbara poslovili od Franca Kešpreta, ki je bil eden od odbornikov Planinskega društva Prevalje z najdaljšim stažem, društvu pa je bil kot član zvest dolgih 55 let. Član upravnega odbora društva je postal že leta 1957 in v naslednjih desetletjih opravljal različne funkcije. "Kjer je bilo treba, sem pomagal, kolikor sem mogel," je povedal v intervjuju pred osmi leti. Deloval je v glavnem na gospodarskem področju, predvsem pri oskrbi planinskega doma na Uršlji gori, sodeloval pa je tudi pri organizaciji planinskih izletov in pohodov. Nazadnje je bil predsednik komisije za razvoj članstva in med najbolj prizadevnimi pobiralci članarine. Vsako leto je prinesel znamkice več kot petsto članom PD Prevalje, zadnja leta, ko je "delo na terenu" zanj postajalo prenaporno, jih je obiskal nekoliko manj, a še vedno približno sto. Med njegove naloge je sodila tudi skrb, da so člani, ki so bili v društvu 25, 40 in 50 let, dobili priznanja za zvestobo. Navduševalo ga je množično članstvo, saj je bilo prevaljsko planinsko društvo na četrtem mestu med društvi v Sloveniji. Vanj je bilo pred leti namreč vključenih več kot dva tisoč Prevalčanov in drugih Korošcev. Tudi po njegovi zaslugi. Franc Kešpret je bil sprva član PD Črna oziroma njegove žerjavske podružnice. Na Koroško se je leta 1921 rojen Lokovičan iz okolice Šoštanja po vojni takrat preselil že drugič, v Črno na Koroškem se je namreč že leta 1937 prišel učiti za trgovca. Službena pot trgovca je medtem vodila od Porč, Žerjave in Hoč do Maribora, kjer je bil nekaj časa v. d. direktorja Okrajnega magazina, nato pa se je zaposlil v Železarni Ravne, kjer

se je kot vodja skladišč mehanških obratov leta 1983 tudi upokojil. Ko je leta 1955 dobil delo na Ravnah, se je z družino preselil na Prevalje, kjer sta z ženo Rozalijo Na Fari postavila hišo, dom njunih otrok, Danila in Franje. Franc Kešpret se je planincem pridružil, ko so gradili kočjo na Smrekovcu, saj ga je pritegnila njihova predanost. Tudi po petdesetletnem društvenem delovanju je bil še vedno prepričan, da so "planinci v glavnem poštejni ljudje, rodoljubi". Rad je dežural v uršljegorski društveni postojanki, kjer nikoli ni imel težav z obiskovalci. Ob obujanju spominov na društvene izlete je izpostavljал zlasti prijetno vzdušje takrat, ko so planinci zapeli. Navdušen je bil tudi nad množičnim obiskom občnih zborov. Ko je ob osemdesetletnici odgovarjal na vprašanje, kaj ga motivira, da tako dolgo prostovoljno dela v društvu, je bil kratek in jednat: "Nikoli nisem razmišljal o tem. V društvu delam, ker mi je med planinci lepo." Planinska organizacija je cenila njegovo delo, med drugim je prejel bronasti, srebrni in zlati častni znak PZS in priznanje Koroškega meddruštvenega odbora PD za "dolgoletno zvestobo planinski organizaciji, aktivnost pri razširitvi članstva, gospodarjenje ter opravljanje plemenite funkcije praporščaka". Občina Prevalje mu je podelila zlato priznanje za šport, in sicer "za življenjski prispevek prevaljskemu planinstvu".

Andreja Čibron Kodrin

Marko Voljč 1934–2010

Na vrhniškem pokopališču smo se 6. oktobra 2010 poslovili od Marka Voljča – v imenu kamniških alpinistov midva z Metodom Humarjem. Delavnemu in odgovornemu človeku je bilo dano le kakih deset let uživanja v plezanju in alpinizmu, a je

prav v kamniškem alpinističnem odseku našel prostor in sprejetje. Zanimivo, kako generacija petdesetih in šestdesetih let prejšnjega stoletja ohranja vezi in vsaj nostalgične spomine na takratno tovarištvo. Kot je pred kratkim nekdo rekel: "Takrat smo se vsi poznali med seboj pa tudi zanesli smo se lahko le nase in na medsebojno pomoč." Plezati v težki smeri je bilo samotno delanje, ki se je izšlo ali pa ne. Marko je svoj alpinistični vrh doživel leta 1961. Najprej z menoj pri prvi ponovitvi spominske Dularjeve zajede v Jalovcu (prva plezala Ljubo Juvan in Lojze Golob): "Jutro drugega dne (3. julija) začneva z velikim previšom. Zgoraj črn, moker kot ... Visim na klinu in v stari stopni zanki, ki visi iz previsa, ko Marko izbija. Ko pride do varovališča, se mi edini klin izpulji. Padec osmih metrov se po zaslugi Markovega in mojega refleksa spremeni v drsenje. Ob sunku bi se dve leti stara in mokra vrvica gotovo strgala in naveza bi odptovala v 180 metrov oddaljeno večnost." Zato je Metod upravičeno, čeprav po navdihu, v poslovilnem nagovoru citiral Dularjev stavek: "Živeti eno življenje zase in za tovariša je plezanje v navezi." Dobra dva tedna pozneje nas je bilo sedem Kamničanov v Franciji. Po skupni aklimatizaciji na Mont Blancu je Marko v navezi s Pavletom Šimencem in Mihom Habjanom preplezal kuloar Coururier v Aig. Verte in sestopil po Whymerju, nekaj dni pozneje pa preplezal še Spencerjev ozebnik v Aig. du Blaitiere. Plezalsko smo se sčasoma razvezali, a nekaj skupnih let in preživetij je bilo dovolj za ohranitev stikov in poseben prostor v srcu.

Tone Škarja